

zaaknummer 2011 T 558 (2)

29 mei 2015

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. M.B.M. Kaaij, advocaat te Nijmegen,

tegen:

[naam],
geboren op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 1,
tot [datum] lid van de Congregatie van de Priesters van het Heilig Hart
van Jezus,

en

(*wijlen*) **twee broeders**,
personalia onbekend,
de personen over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagden 2,
in [jaartal] werkzaam in [internaat] te [plaats].

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 27 juni 2014. Op 19 augustus 2014 is bij de griffie een verweerschrift op het klaagschrift ingekomen van mr. R.P. Baetens, advocaat. Op 29 april 2015 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden. Klager is verschenen met zijn echtgenote en heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. M.B.M. Kaaij. Aangeklaagde 1 is eveneens verschenen en werd bijgestaan door mr. R.P. Baetens, advocaat. Klager en aangeklaagde 1 zijn buiten aanwezigheid van elkaar door de Klachtencommissie gehoord.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klager komt uit een gezin met drie kinderen (klager en zijn twee zussen). De vader van klager sloeg zijn moeder regelmatig en spoorde haar aan om als prostituee te werken. Er

kwamen dan ook veel mannen over de vloer in de ouderlijke woning. Tussen deze mannen vond de moeder van klager een nieuwe liefde en ging er met hem vandoor. Zij nam klager en zijn zussen met zich mee. Omdat de moeder van klager regelmatig van onderdak wisselde, greep de opa van klager op enig moment in. In [jaartal] kwam ook de Kinderbescherming in actie met als gevolg dat klager met zijn zussen in kindertehuis [internaat] te [plaats] werden geplaatst. Zowel vader als moeder werden in datzelfde jaar uit het ouderlijk gezag ontzet.

Na enige tijd in het kindertehuis te hebben verbleven, werd klager overgeplaatst naar [internaat] te [plaats]. Klager kwam in refter 1 terecht. Aangeklaagde 1 had wel eens de leiding over refter 1. De kinderen in refter 1 deden activiteiten zoals figuurzagen. Wanneer iemand iets moois had gemaakt, dan mocht je dat boven je bed hangen in de slaapzaal. Op een keer mocht klager zijn werkstukje van aangeklaagde 1 boven zijn bed gaan hangen. Ze gingen samen naar de slaapzaal. Toen het werkstuk opgehangen was, drukte aangeklaagde 1 klager op zijn bed en ging bovenop hem liggen. Hij drukte zijn stijve penis tegen de buik van klager en begon tegen hem aan te rijden. Terwijl aangeklaagde 1 zijn pij probeerde los te maken, was klager bezig los te komen uit zijn greep. Aangeklaagde 1 schreeuwde tegen klager: 'Hier blijven, hier blijven'. Uiteindelijk lukte het klager om los te komen en snel naar beneden te gaan. Aangeklaagde 1 kwam achter klager aan en was woest. Later vroeg een groepsgenootje van klager aan hem of aangeklaagde 1 op hem was gaan liggen rijden. Hierop antwoordde klager 'nee' en stelde vervolgens de tegenvraag 'hoe dan?'. Als antwoord werd gegeven: 'Omdat hij dat al bij meerdere jongens in de groep heeft gedaan'.

De volgende dag wilde klager zijn verhaal aan de directeur vertellen, maar die was er niet. Er was een vervanger aan wie klager zijn verhaal deed. Nadat klager zijn verhaal had gedaan gebeurde het regelmatig dat klager zich ergens in een kamer in het klooster moest melden. Daar werd hij dan opgewacht door een groep van drie broeders of paters. Klager moest zich uitkleden en allerlei gymnastische oefeningen doen terwijl de broeders om hem lachten en zich vermaakten. Kennelijk had klager zijn verhaal aan de verkeerde persoon verteld.

Gedurende zijn verblijf op [internaat] gebeurde het ook dat klager 's avonds door een van de dienstdoende broeders werd geroepen. Klager moest dan naar het wachtkamertje op de slaapzaal komen, van waaruit de broeders 's nachts de slaapzaal in de gaten hielden. Eenmaal in het wachtkamertje ging deze dienstdoende broeder 'doktertje' spelen. Klager moest zich dan omdraaien en bukken. Ondertussen werd hij betast. De zaalwachten waren niet altijd dezelfde personen. De namen broeder [naam] en broeder [naam] komen bij klager naar boven als hij hieraan denkt. Deze personen worden aangeduid als aangeklaagden 2.

Ook herinnert klager zich een gebeurtenis waarbij hij aan een medisch onderzoek werd onderworpen. Tijdens dit onderzoek werd er gekeken of klager zijn velletje (de Klachtencommissie begrijpt voorhuid) van zijn penis over zijn eikel kon krijgen. De wijze waarop dit onderzoek gedaan werd en de aanwezigheid van drie broeders, maakte dat klager zich heel ellendig voelde tijdens dit onderzoek.

Rond [periode] is klager weer bij zijn moeder gaan wonen en verliet hij [internaat].

2.2. Door de gebeurtenissen in [internaat] heeft klager jarenlang zijn gevoel uitgeschakeld. De ervaringen die hij daar heeft opgedaan hebben klager het gevoel gegeven dat hij geen recht heeft op een eigen inbreng in zijn leven. Klager voelde zich opgesloten in [internaat]. Tot op heden wantrouwt hij anderen en heeft hij bindingsangst. Klager ervaart een blokkade in zijn leven. Dit heeft effect gehad op zijn relatie met zijn echtgenote en zijn kinderen. Uiteindelijk heeft dit ertoe geleid dat klager in therapie is gegaan om te werken aan zijn hechtingsproblemen. Tijdens de therapie is het leven in [internaat] ook aan de orde geweest en

is het misbruik benoemd. Dit vond eind jaren [periode] plaats. Klager dacht dat hij alles verwerkt had.

Eind [jaartal] kwamen echter weer dingen naar boven, nadat de eerste berichten van seksueel misbruik binnen de R.-K. Kerk naar buiten kwamen. Klagers dagelijkse werkzaamheden werden hierdoor beïnvloed. Als gevolg hiervan is klager op [datum] in de Ziektewet beland. Op advies van zijn huisarts is klager psychotherapie gaan volgen. Toch kon klager zich niet meer voor 100% inzetten. In overleg is hem eervol ontslag verleend. Klager kon voor zijn gevoel niet anders.

2.3. Klager verzoekt de Klachtencommissie om zijn klacht gegrond te verklaren. Hij wenst erkenning te krijgen voor hetgeen hem door de aangeklaagden aan is gedaan en dat excuses worden aangeboden door de verantwoordelijke kerkelijke gezagsdrager.

3. Het verweer (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde 1 is in leven en heeft mr. R.P. Baetens verzocht om schriftelijk te reageren op de klacht van klager. In zijn schriftelijke reactie stelt mr. R.P. Baetens dat aangeklaagde 1 van [datum] tot [datum] als frater werkzaam was in [internaat]. Het eerste jaar vervulde hij de functie van assistent-groepsleider in de groepen 1, 2, 3 en 4. Vanaf september [jaartal] tot september [jaartal] werd hij groepsleider van groep 1. Overdag werd hij geassisteerd door een vrouwelijke assistent-groepsleidster. Op [datum] trad hij officieel uit om zijn verdere leven als welzijnswerker te werken.

De naam van klager kan aangeklaagde 1 zich niet herinneren, maar niet is uitgesloten dat klager in een van de groepen zat waarover aangeklaagde 1 in het eerste jaar van zijn plaatsing assistent-groepsleider was.

Aangeklaagde 1 heeft ter zitting duidelijk gemaakt met verbijstering kennis te hebben genomen van de klacht van klager en ontkent hetgeen hem verweten wordt. Hij ervaart de aantijgingen als een zeer onrechtmatige aantasting van zijn eer en goede naam en wenst van alle blaam gezuiverd te worden. De stelling dat hij een hele groep alleen zou hebben gelaten om zich met klager af te zonderen, is in de ogen van aangeklaagde 1 onvoorstelbaar, tenzij er van een noodsituatie sprake zou zijn. In [internaat] golden namelijk twee regels:

- 1) Non duo, semper tres, oftewel nooit twee personen afzonderlijk bij elkaar, maar altijd een derde erbij.
- 2) een groep mocht nooit alleen gelaten worden; de groep moest bij elkaar gehouden zowel binnen als buiten.

Als aangeklaagde 1 de groep al alleen zou laten, dan diende hij voor een vervanger te zorgen. Aangeklaagde 1 kan zich voorts niet herinneren wel eens met een van de jongens alleen naar de slaapzaal te zijn geweest. Als zoiets al gebeurde, dan waren daar altijd andere jongens bij, aldus aangeklaagde 1.

Ter zitting heeft aangeklaagde 1 ook verklaard dat hij, om de jongens bezig te houden, allerlei activiteiten bedacht, waaronder handenarbeid en figuurzagen. De werkstukjes die de jongens maakten, mochten ze bewaren. Beneden in het internaat hadden de jongens eigen kastjes en daar werden, volgens aangeklaagde 1, de werkstukjes opgehangen. Er was geen sprake van het ophangen van werkstukjes op de slaapzaal. De slaapzaal was immers geen recreatieruimte of woonkamer.

Aangeklaagde 1 stelt zich altijd aan de regels te hebben gehouden en heeft benadrukt dat hij zich nooit aangetrokken gevoeld heeft tot jonge kinderen. Zijn functioneren heeft nooit ter discussie gestaan. Over hem zijn geen negatieve signalen bekend en tegen hem zijn nooit eerder klachten ingediend. Nimmer komt zijn naam voor in het meldingoverzicht van de Commissie Deetman.

De Klachtencommissie wordt verzocht de klacht van klager ongegrond te verklaren. Het verhaal van klager is onvoldoende om de stellige ontkenning van aangeklaagde 1 te passeren. Daarbij is geen algemeen en/of specifiek steunbewijs ter onderbouwing van de klacht van klager aanwezig. Aangeklaagde 1 verzoekt expliciet in het advies op te nemen dat er geen enkele ondersteuning en/of objectieve aanwijzing voor het gemaakte verwijt te vinden zijn dat hij zich ooit misdragen heeft.

Ten aanzien van aangeklaagden 2 zijn geen opmerkingen gemaakt door mr. R.P. Baetens.

4. De beoordeling

Algemeen

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

Ten aanzien van aangeklaagde 1

4.3. Er zijn ongeveer 56 jaren verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde 1 verwijt zich hebben afgespeeld. Ondanks de ontkenning van aangeklaagde 1 en het tijdsverloop is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden. Aangeklaagde 1 heeft klager, terwijl zij samen op de slaapzaal waren, op zijn bed gegooid en is vervolgens bovenop hem gaan liggen. Hierbij schuurde aangeklaagde 1 met zijn lichaam en stijve penis tegen het lichaam van klager aan. Dit is een keer gebeurd.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld. Daarbij weegt mee dat het verhaal van klager op belangrijke punten overeenkomt met hetgeen aangeklaagde 1 heeft verklaard. Zo was aangeklaagde 1 betrokken bij de handenarbeid en het figuurzagen in de periode dat klager in [internaat] verbleef, en mochten werkstukjes door de kinderen opgehangen worden. De periode waarin het misbruik plaats heeft gevonden komt overeen met de periode waarin aangeklaagde 1 werkzaam was in [internaat] en betrokken was bij de genoemde activiteiten.

Daarnaast wordt de verklaring van klager ondersteund door een schriftelijke verklaring van [naam], klinisch psycholoog/psychotherapeut d.d. [datum], waarin zij schrijft dat klager in de periode van april [jaartal] tot juni [jaartal] bij haar in behandeling is geweest. Tijdens deze

behandeling heeft klager melding gemaakt van seksueel misbruik in zijn jeugd tijdens zijn verblijf in een kindertehuis. Ook heeft de Klachtencommissie acht geslagen op een schriftelijke verklaring van [naam], registerpsycholoog NIP/Gezondheidszorg, waaruit volgt dat klager vanaf [datum] tot [datum] bij hem in therapie is geweest. Klager had zich gemeld met PTSS-klachten naar aanleiding van aandacht in de media met betrekking tot seksueel misbruik binnen de Kerk. Tussen zijn zesde en elfde werd hij herhaaldelijk seksueel misbruikt, aldus de schriftelijke verklaring van [registerpsycholoog]. Ten behoeve van zijn therapie bij [registerpsycholoog] heeft klager een schema gemaakt met daarin een omschrijving van dingen die in zijn jeugd gebeurd zijn, waaronder het misbruik door aangeklaagde 1. In dit schema wordt aangeklaagde 1 met naam genoemd.

Een en ander in onderlinge samenhang bezien ondersteunt naar het oordeel van de Klachtencommissie voldoende de aannemelijkheid van het seksueel misbruik van klager door aangeklaagde 1.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde 1 met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik ongeveer 10 jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde is uitgetreden kunnen tegen hem vanuit de Congregatie geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht wel bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6. Ambtshalve merkt de Klachtencommissie op dat klager zich bij een gegrondverklaring van zijn klacht jegens aangeklaagde 1 door de kerkelijk gezagsdrager kan wenden tot de Compensatiecommissie voor het verkrijgen van een schadevergoeding.

Ten aanzien van aangeklaagde 2

4.7. Tijdens de behandeling ter zitting van de klacht van klager tegen aangeklaagden 2, hebben klager noch zijn juridisch adviseur duidelijkheid kunnen verschaffen over de personalia van deze aangeklaagden.

4.8. Door de juridisch adviseur is ter zitting verzocht om een fotoconfrontatie te gelasten van alle foto's die beschikbaar zijn uit de periode waarin klager in [internaat] verbleef en de personen die daar in die periode werkzaam waren. De Klachtencommissie acht het niet zinvol een dergelijke fotoconfrontatie te gelasten, nu niet duidelijk is tegen welke persoon of personen dit deel van de klacht van klager zich richt. Hierdoor kan geen fotoconfrontatie samengesteld worden die voldoet aan de eisen die daaraan gesteld worden. Het verzoek van de juridisch adviseur is onvoldoende bepaald om daaraan gehoor te kunnen geven. Ten overvloede dient opgemerkt te worden dat het archief van [internaat] nooit is overgedragen aan de Congregatie. Onderzoek van de bijzonder griffier van de Klachtencommissie in een andere zaak heeft evenmin duidelijkheid kunnen verschaffen over waar het archief van [internaat] zich bevindt. Om die reden is het onmogelijk om kennis te nemen van foto's uit de tijd dat klager in [internaat] verbleef.

Het verzoek van klager c.q. diens juridisch adviseur wordt dan ook door de voorzitter van de Klachtencommissie afgewezen.

4.9. Nu niet vaststaat tegen wie dit deel van de klacht van klager zich specifiek richt, is niet voldaan aan de vereisten van artikel 3.2 van de Procedure. Gelet hierop zal de Klachtencommissie adviseren de klacht van klager jegens aangeklaagden 2 niet-ontvankelijk te verklaren.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie van de Priesters van het Heilig Hart van Jezus om de klacht:

- ten aanzien van aangeklaagde 1 gegrond te verklaren;
- ten aanzien van aangeklaagden 2 niet-ontvankelijk te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 29 mei 2015 door mr. M.D.J. Reenen-Stroebel, voorzitter, drs. A.A.M. Oostveen en drs. L. Erfmeyer, leden, bijgestaan door mr. L.P. Stapel, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies heeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.